

Granskning av särskilt stöd inom gymnasieskolan

Rapport

Alingsås kommun

KPMG AB

2025-05-21

Antal sidor 17

Antal bilagor 1

Alingsås kommun

Granskning av särskilt stöd inom gymnasieskolan

2025-05-21

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	5
2.3	Metod	5
3	Resultat av granskningen	6
3.1	Rutiner	6
3.2	Utredning	7
3.3	Elevhälsan	8
3.4	Åtgärdsprogram	10
3.5	Åtgärder	11
3.6	Uppföljning	13
4	Samlad bedömning och rekommendationer	15
A	Bilagor	17

1 Sammanfattning

KPMG har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kultur- och utbildningsnämndens styrning och uppföljning av gymnasieskolan vad gäller förutsättningar för särskilt stöd.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämnden som huvudman för gymnasieskolan, genom sin styrning och uppföljning endast delvis säkerställer att arbetet med särskilt stöd (beslutsfattande med mera) bedrivs enligt skollagens krav och beslutade interna riktlinjer.

Bakgrunden till vår samlade bedömning är att stickprov och intervjuer visat att utredningar inte i alla fall inleds även då skäl att inleda sådan föreligger. Många anmälningar om oro för elevs måluppfyllelse anmäls till rektor genom digitalt system, men beslut om upprättande av åtgärdsprogram respektive beslut om att inte upprätta åtgärdsprogram korrelerar inte med antal anmälningar av oro för elevs måluppfyllelse. Det finns vid samtliga skolenheter tillgång till elevhälsans samtliga insatser, men omfattning av den psykologiska insatsen motsvarar inte behoven. Samråd med elevhälsan sker dock i samband med utredning av behov av särskilt stöd

Åtgärdsprogram upprättas och åtgärder vidtas, men vi konstaterar att det saknas uppgift om ansvarig för uppföljning och utvärdering. Vi bedömer att de åtgärder som anges i åtgärdsprogrammen uppfyller kraven för särskilt stöd. Åtgärdsprogrammen är beslutade av behörig tjänsteperson.

Nämnden följer upp måluppfyllelsen i gymnasieskola och frågan om stöd, däremot följs inte särskilt stöd upp varken utifrån svar i elevenkät eller utifrån beslutade åtgärdsprogram.

I det följande redovisas våra samlade bedömningar av respektive revisionsfråga.

<div> <div>Nej</div> <div>Endast delvis</div> <div>I allt väsentligt</div> <div>Ja</div> </div> 	
Revisionsfråga	Bedömning
Finns det i verksamheten ändamålsenliga rutiner för arbetet med särskilt stöd?	i allt väsentligt
Inleds utredning i alla de fall där elever riskerar att inte nå betygskriterierna trots extra anpassningar?	endast delvis
Finns det vid skolenheterna tillgång till elevhälsans olika insatser?	endast delvis

Sker samråd med elevhälsan i samband med utredning av behov av särskilt stöd?	ja
Upprättas åtgärdsprogram där elevens behov av särskilt stöd, och hur det ska tillgodoses, framgår?	i allt väsentligt
Är åtgärdsprogrammen beslutade av behörig tjänsteperson?	ja
Genomförs åtgärder som tillgodoser elevens behov av särskilt stöd?	i allt väsentligt
Följs åtgärderna upp i enlighet med åtgärdsprogrammet?	endast delvis
Följer nämnden upp arbetet med särskilt stöd?	endast delvis

För närmare beskrivning av bakgrunden till våra bedömningar hänvisar vi till respektive avsnitt i revisionsrapporten.

Utifrån våra iakttagelser och bedömningar rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- säkerställa att det vid varje skolenhet finns tillgång till en elevhälsa som omfattar psykologisk insats som främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande samt finns tillgänglig för samråd under utredning av elevs behov av särskilt stöd. (2 kap. 25 § och 3 kap. 7 § 2 st. SkoL)
- säkerställa att elevs behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det befaras att en elev inte kommer att uppnå betygskriterierna trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. (3 kap. 7 § SkoL)
- säkerställa att åtgärdsprogrammen uppfyller författningskraven, dels vad gäller beskrivning av elevs behov, dels att ansvarig för uppföljning och utvärdering anges. (3 kap. 9 § SkoL och Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, SKOLFS 2022:334)
- säkerställa att beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram fattas om utredning om särskilt stöd visat att eleven inte behöver det. (3 kap. 9 § 3 st. SkoL)
- utveckla och dokumentera analys av särskilt stöd utifrån resultat i Skolinspektionens enkät och faktiska utredningar och beslut vid skolenheterna inom ram för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. (4. kap. 3, 5 och 6 §§ SkoL)

2 Bakgrund

Vi har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma om kultur- och utbildningsnämnden som huvudman för gymnasieskolan, genom sin styrning och uppföljning säkerställer att arbetet med särskilt stöd bedrivs enligt skollagens krav och beslutade interna riktlinjer. Utbildningen i landet ska vara likvärdig och ta hänsyn till elevers olika behov. En av skolans huvuduppgifter är att anpassa undervisningen så att varje elev får möjlighet att lära på det sätt som passar eleven bäst. Eleven har rätt att få den stimulans, det stöd och de extra anpassningar som behövs för att nå så långt som möjligt inom den ordinarie undervisningen. Om skolan misstänker att eleven trots detta inte kommer att nå kunskapsmålen i ett eller flera ämnen ska skolan ge eleven särskilt stöd. Rätten till särskilt stöd är kopplad till rätten att nå de betygskriterier som minst ska uppnås eller till att eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Alingsås kommuns revisorer bedömer i sin risk- och väsentlighetsanalys att alla elever riskerar att inte få det särskilda stöd, i enlighet med gällande styrdokument, som de behöver för att uppnå betygskriterierna i alla ämnen.

2.1 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om kultur- och utbildningsnämnden som huvudman för gymnasieskolan, genom sin styrning och uppföljning säkerställer att arbetet med särskilt stöd (beslutsfattande med mera) bedrivs enligt skollagens krav och beslutade interna riktlinjer.

Följande revisionsfrågor har besvarats:

- Finns det i verksamheten ändamålsenliga rutiner för arbetet med särskilt stöd?
- Inleds utredning i de fall där elever riskerar att inte nå betygskriterierna trots extra anpassningar?
- Finns det vid skolenheterna tillgång till elevhälsans olika insatser?
- Sker samråd med elevhälsan i samband med utredning av behov av särskilt stöd?
- Upprättas åtgärdsprogram där elevens behov av särskilt stöd, och hur det ska tillgodoses, framgår?
- Är åtgärdsprogrammen beslutade av behörig tjänsteperson?
- Genomförs åtgärder som tillgodoser elevens behov av särskilt stöd?
- Följs åtgärderna upp i enlighet med åtgärdsprogrammet?
- Följer nämnden upp arbetet med särskilt stöd?

Granskningen avser gymnasieskolans nationella program.

2.2 Revisionskriterier

I granskningen har revisionskriterierna utgjorts av:

- kommunallag (2017:725) 6 kap. 6 §
- skollag (2010:800) 2 kap. 25 §, 3 kap. 7 §, 9 § och 11 § samt 4 kap. 3, 5 och 6 §§.
- Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:334) om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram.

2.3 Metod

Granskningen har genomförts genom studier av Skolinspektionens beslut och skolenkät samt interna styrdokument såsom dokumentmallar, utredningar, beslut, uppföljningar och systematiskt kvalitetsarbete. I granskningen har också intervjuer genomförts med nämndens ordförande, verksamhetschef tillika skolchef samt urval av rektorer, lärare och representanter för personal inom elevhälsan.

Vi ha begärt att få ta del av arton åtgärdsprogram, från sex olika nationella program. Vi har fått ta del av alla åtgärdsprogram (sex stycken) som upprättas för elever på nationella program vid Alströmergymnasiets samtliga skolenheter.

De bedömningar som avlämnas i granskningen har utgått ifrån följande bedömningsnivåer.

Rapporten är faktakontrollerad av förvaltningschef, skolchef och intervjuade rektorer.

3 Resultat av granskningen

Gymnasieskolan i Alingsås kommun består av fyra skolenheter benämnda: sektor 2, sektor 3, sektor 4 och sektor 5. Tre av sektorerna erbjuder 3–4 nationella program och den fjärde ett nationellt program jämte introduktionsprogram. Elevantalet per sektor varierade 2023/2024 mellan 35 och 519 elever. Inom den sektorn med lägst elevantal bedrivs också arbetet inom det kommunala aktivitetsansvaret.

Totalt läste 1 323 vid Alströmergymnasiets nationella program och introduktionsprogram. Antalet elever vid nationella program uppgick till 1 204 elever varav 71 procent läste vid ett högskoleförberedande program och resterande 29 procent vid ett yrkesprogram. Andel elever vid yrkesprogram är något lägre i Alingsås i förhållande till rikets genomsnitt.

Tabellen nedan visar de senaste uppgifterna ur offentlig statistik vad gäller måluppfyllelse efter avslutad gymnasieutbildning.

2023/2024	Alingsås ¹	Riket ²
Gymnasieelever med examen inom tre år (%)	71,6 %	68,9 %
- Avvikelse från modellberäknat värde (%)	-3,0 %	-
Gymnasieelever med examen inom fyra år. (%)	75,2 %	73,4 %
Genomsnittlig betygspoäng för elever med examen	14,7	14,9
- Avvikelse från modellberäknat värde	-0,2	-

Skolverket

Av uppgifterna ovan kan vi se att andel elever med gymnasieexamen efter årskurs 3 respektive efter årskurs 4 i Alingsås kommun var högre än rikets genomsnitt. Avvikelsen från modellberäknat värde är något negativ, vilket innebär att måluppfyllelsen med beaktande av kommunens socioekonomiska struktur, borde varit tre procentenheter högre. Måluppfyllelsen vad gäller genomsnittlig betygspoäng var lägre i Alingsås kommun än i riket som genomsnitt. Måluppfyllelsen har, under de senaste fem läsåren, varierat med högst ett par procentenheter.

3.1 Rutiner

Vid Alströmergymnasiet finns det två rutiner som berör frågan om särskilt stöd. Det gäller rutin för överlämning av information från grundskola till gymnasieskola samt rutin för oro för måluppfyllelse, frånvaro, mående eller annat. Den sistnämnda rutinen finns i form av en mall som fylls i digitalt i gymnasieskolans systemstöd för elevhälsa.

Det finns också en rutin för bedömning av elevs aktuella ställning på väg mot målet för respektive kurs. Enligt uppgift från intervjuade lärare ska varje lärare kontinuerligt hålla

¹ Kommunal huvudman

² Kommunal huvudman

dokumentet EWS (Early Warning System) uppdaterat genom att markera varje elevs väg mot målet med röd, gul eller grön färg. Det framgår i intervjuer att färgbeteckning inte fullt ut har samma innebörd för alla lärare. Det är också oklart i vilket förhållande de två systemen: oro för elevs måluppfyllelse respektive EWS har till varandra. Elever som har flera rödmarkerade ämnen kan också bli föremål för anmälan av oro för elevs måluppfyllelse, men inte alltid. En del lärare kan använda rödmarkeringen som en signal till eleven, en väckarklocka. För andra används rödmarkeringen då eleven, trots att flera åtgärder i form av extra anpassningar har vidtagits, inte når målen för kursen.

3.1.1 Bedömning

Vi bedömer att det i verksamheten i allt väsentligt finns ändamålsenliga rutiner för arbetet med särskilt stöd.

Vi bygger vår bedömning dels på rutin för övergångar, dels på digital mall i form av formulär för anmälan av oror för måluppfyllelse. En dokumentation av rutinerna för användning av anmälan av oro för elevs måluppfyllelse och EWS i en rutin skulle kunna tydliggöra syfte och hur systemet ska användas.

3.2 Utredning

”Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd”, enligt 3 kap. 7 § skollagen. Beslut om särskilt stöd fattas av rektor. Huvudmannen ansvarar dock för att rektor har ekonomiska förutsättningar att besluta om särskilt stöd och att arbetet med särskilt stöd i övrigt fungerar på skolenheterna.³

Av *Uppföljning av elevhälsoarbetet 2024* framgår att elevhälsans specialpedagogiska insats tillsammans med undervisande lärare/mentor ansvarar för att genomföra pedagogiska utredningar gällande behov av särskilt stöd och eventuellt upprättande av åtgärdsprogram.

I Skolinspektionens skolenkät, som genomförs hos varje huvudman vartannat år, tillfrågades alla undervisande lärare⁴ om bland annat särskilt stöd. Den första siffran i kolumnen Index anger genomsnittet i Alingsås kommuns kommunala skolor och den andra siffran genomsnittet i enkätomgången.

Utredning – särskilt stöd	Avger positivt svar ⁵	Index ⁶
Tycker du att skolan utreder behovet av särskilt stöd skyndsamt när extra anpassningar inte är tillräckliga?	48 %	5,2 / 6,5

Skolenkäten för undervisande lärare våren 2024, Skolinspektionen

³ Se Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram. (SKOLFS 2022:334)

⁴ Svarsfrekvens 73 %

⁵ Anger svaret ”helt och hållet” eller ”till stor del”.

⁶ Medelvärde och indexvärde hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär det mest positiva svarsalternativet och 0 det mest negativa svarsalternativet.

Av uppgiften ovan kan vi se att närmare hälften av gymnasielärarna bedömer att skolan "helt och hållet" eller "till stor del" utreder behov av särskilt stöd skyndsamt. Lärarna i Alingsås svarar mer negativt än genomsnittet i enkätomgången. Närmare två av fem lärare upplever dock att skolan bara "till viss del"⁷ eller "inte alls"⁸ utreder behov av särskilt stöd skyndsamt. Att så många lärare väljer ett negativt svarsalternativ kan, enligt respondenter beror på att lärarna definierar utredning som utredning av diagnos. Flera elever i behov av stöd har också redan en utredning med sig från grundskolan och därför behövs inte nya utredningar. Det görs också utredningar som inte dokumenteras i mallar, men som kommuniceras med vårdnadshavare och elev. Respondenter påtalar att fokus ligger på att ge elever det stöd som de behöver. Det kan gå ut över hur arbetet dokumenteras och också över formalia.

Av uppgifter från gymnasieskolan har hitintills under läsåret 2024/25 inkommit 52 anmälningar till elevhälsan om oro för måluppfyllelse. Anmälningarna har berört hög frånvaro, psykisk hälsa och ämnesspecifika kunskapsbrister. Enligt skolchefen behöver inte dessa anmälningar per automatik innebära att en utredning ska påbörjas. Andra insatser såsom remiss till BUP, extra hälsosamtal eller närvarouppföljning kan göras.

Vi har begärt att få ta del av utredning inför varje beslut om åtgärdsprogram. Vi saknar dokumenterad utredning för två av de sex åtgärdsprogrammen som vi har fått ta del av. I ett ärende har vi tagit av anteckningar från SIP⁹-möte.

3.2.1 Bedömning

Vår bedömning är att utredning endast delvis inleds i alla de fall där elever riskerar att inte nå betygskriterierna trots extra anpassningar.

Utredning enligt 3 kap. 7 § skollagen saknas för två av sex stickprov, vilket är en brist. Vi konstaterar också att anmälan om oro för elevs måluppfyllelse inte formellt utreds och leder till beslut om upprättande eller icke upprättande av åtgärdsprogram. Vi bedömer vidare att informella utredningar görs på lärar- och/eller rektorsnivå som en konsekvens av att genomförda extra anpassningar inte visat sig tillräckliga, men att dessa inte alltid dokumenteras som en utredning som underlag för beslut om åtgärdsprogram enligt 3 kap. 7 § skollagen. Detta utgör en brist, som kan leda till att åtgärder i form av särskilt stöd inte övervägs och därmed inte sätts in.

3.3 Elevhälsan

Elevhälsan vid gymnasieskolan i Alingsås är i huvudsak organiserad under en av skolans sex rektorer. Det gäller tre kuratorer, fyra¹⁰ skolsköterskor, fem¹¹ specialpedagoger och en¹² skolpsykolog. Det finns även tillgång till skolläkare¹³, men vederbörande har inte sin anställning vid gymnasieskolan utan på barn- och

⁷ 32 %

⁸ 6 %

⁹ SIP – Samordnad Individuell Plan

¹⁰ 3,80 tjänster

¹¹ 4,20 tjänster

¹² 0,40 tjänst

¹³ 0,12 tjänst

ungdomsförvaltningen respektive regionen. Verksamhetschef enligt hälso- och sjukvårdslagen har sin huvudanställning på barn- och ungdomsförvaltningen.

Elevhälsans organisation bedöms, av respondenterna, i huvudsak vara ändamålsenligt. Skolchefen berättar att organisationen ses över så att det säkerställs att den både är likvärdig och kan arbeta nära rektor och lärare på respektive sektor. Därför stärktes den specialpedagogiska insatsen nyligen så att det till varje sektor finns en specialpedagog knuten. I intervjuer framkommer att det vid Alströmergymnasiet finns varierande skolkulturer vid de olika sektorerna, som skolan är indelad i, som inte i alla delar stödjer elevernas kunskapsutveckling. Därför efterfrågas ett närmare övergripande samarbete mellan rektorer och elevhälsans personal.

Det löpande arbetet bedrivs i sex olika elevhälsoteam (EHT) som vardera leds av en rektor. I EHT arbetar elevhälsa med ärenden på grupp- och individnivå, som bland annat initierats av mentorer genom gymnasieskolans ärendegång. Kurator, skolsköterska och specialpedagog möts kontinuerligt under rektors ledning. I dessa elevhälsoteam deltar inte den psykologiska insatsen, men psykolog finns att tillgå vid behov. Ett par respondenter menar att omfattningen av den psykologiska insatsen inte motsvarar behoven. I intervjuer framförs att det finns elevhälsa tillgänglig för både elever och lärare.

Elevhälsa	Avger positivt svar ¹⁴	Index ¹⁵
Hur uppfattar du möjligheterna för eleverna att få stöd från elevhälsan?	82 %	7,1 / 8,1
Hur tycker du att elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete fungerar?	54 %	5,6 / 7,2
Hur uppfattar du möjligheterna för er lärare att få stöd från elevhälsan om det skulle behövas?	68 %	6,1 / 7,6

Skolenkäten för undervisande lärare våren 2024, Skolinspektionen

Av uppgifter i skolenkäten framgår att gymnasielärarna i Alingsås kommun bedömer att eleverna i högre grad än de själva har möjligheter att få stöd från elevhälsan. Drygt var fjärde lärare menar att möjligheterna för lärare att få stöd från elevhälsan är ganska eller mycket dåliga. Närmare en av tre lärare väljer också ett negativt svarsalternativ på frågan om hur elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete fungerar. Av eleverna i årskurs två svarar 71 procent att det är mycket eller ganska lätt att få hjälp av elevhälsan, till exempel skolsköterskan; 14 procent tycker inte det.

¹⁴ Anger svaret "helt och hållet" eller "till stor del".

¹⁵ Medelvärde och indexvärde hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna svarar "helt och hållet" och 0 "inte alls" stämmer, däremellan finns svarsalternativen "till stor del" och "till viss del".

Av stickproven framgår att elevhälsans specialpedagogiska insats och i någon mån skolsköterska och kurator är involverade i utredningar och åtgärdsprogram. Detsamma gäller för utvärdering av åtgärdsprogram.

3.3.1 Bedömning

Vi bedömer att det endast delvis finns tillgång till elevhälsans olika insatser.

Vi bygger vår bedömning på att det vid gymnasieskolan finns tillgång till samtliga insatser och att det i intervjuer framgår att omfattningen, för tre av fyra insatser, i stort motsvarar behoven. Vi bedömer dock att omfattningen av den psykologiska insatsen inte ger förutsättningar för skolpsykolog att i en samlad elevhälsa kontinuerligt arbeta på grupp- och organisationsnivå. Omräknat till en heltidstjänst ansvarar skolpsykologen för 3 458 elever, vilket är betydligt över den gräns på 1000 elever som föreslogs i utredningen *Bättre möjligheter för att nå kunskapskraven* (SOU 2021:11)¹⁶.

Vår bedömning är att samråd sker med elevhälsan i samband med utredning av behov av särskilt stöd.

Vi bygger vår bedömning på genomförda stickprov och intervjuer genom vilka det visats att elevhälsan är involverad i en eller flera delar av utredning, åtgärder och utvärdering.

3.4 Åtgärdsprogram

Vi har fått ta del av åtgärdsprogram för sex elever, vilket motsvarar det totala antalet åtgärdsprogram som vid tiden för granskningen fanns upprättade vid Alströmergymnasiets samtliga nationella program. I bilaga redovisas resultatet av stickprovskontrollen. Under rubriken anmärkningar redovisas avvikelser som vi bedömer utgör brister i förhållande till skollagens krav på vad ett åtgärdsprogram ska innehålla. Ett åtgärdsprogram ska innehålla:

- elevens behov
- åtgärder, som ska vara konkreta, utvärderingsbara och av dignitet som motsvarar särskilt stöd
- tid för uppföljning och utvärdering
- ansvarig för åtgärder och utvärdering, namn och titel
- beslutsfattare, namn och titel

Av stickproven framgår att samtliga beslut om åtgärdsprogram är fattade i kommunens mall. Beslut om åtgärdsprogram är i samtliga fall fattade av rektor. En gemensam iakttagelse för samtliga åtgärdsprogram är avsaknad av ansvarig för utvärdering. För övrigt uppfyller mall för åtgärdsprogram de krav som styrdokumentet ställer på dess utformning. Under rubriken *Behov* i mallen för åtgärdsprogram anges i flera åtgärdsprogram även elevers svårigheter och åtgärder.

¹⁶ Frågan om statliga reglering av antal barn/elever per tjänst inom elevhälsans olika professioner är fortfarande oreglerad, men aktuell för reglering.

3.4.1 Bedömning

Vår bedömning är att åtgärdsprogram i allt väsentligt upprättas, där elevens behov av särskilt stöd, och hur det ska tillgodoses, framgår.

Vi bygger vår bedömning på studier av åtgärdsprogram. I åtgärdsprogram ska elevens behov av särskilt stöd dokumenteras. Det görs i viss grad, men dokumentation under rubriken *Behov* innehåller också svårigheter som elever har och åtgärder som ska vidtas. Vi bedömer att det är en brist att åtgärdsprogrammen i denna del inte tydliggör elevens behov utan att referera till svårigheter eller åtgärder att vidta.

I granskningen har det framkommit att utredningar/kartläggningar delvis görs om det befaras att en elev inte uppnår kunskapskraven trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. Dessa utredningar leder sällan till att åtgärdsprogram upprättas. Inte heller fattats beslut om att åtgärdsprogram inte ska upprättas. Vi bedömer att detta är en brist, enligt 3 kap. 9 § 1 och 3 st. Skoll.

Vår bedömning är att åtgärdsprogrammen är beslutade av behörig tjänsteperson.

Vi bygger vår bedömning på de att de sex åtgärdsprogrammen är beslutade av rektor i överensstämmelse med 3 kap. 9 § 2 st. Skoll.

3.5 Åtgärder

Resurser till kommunens gymnasieskola fördelas till förvaltningen genom nämndens budget.¹⁷ På förvaltningsnivå fördelas resurser per verksamhet och därefter efter behov till respektive skolenhet, enligt skolchef. Resurser fördelas inte per program utifrån statistik av enheternas socioekonomiska struktur. Resurser fördelas och omfördelas årligen utifrån identifierade behov på respektive skolenhet, enligt skolchef. Även om Alströmergymnasiet består av flera skolenheter analyseras verksamheternas behov av Alströmergymnasiet gemensamma skolledning.

I åtgärdsprogrammen, som vi har tagit del av i granskningen, anges i huvudsak reducering¹⁸ av program som åtgärd. Åtgärden kan kompletteras med andra åtgärder såsom studiepass i plattformen. Inom ram för elevhälsans ansvar finns stödfunktionen Plattformen, som består av två studiepedagoger och som kartlägger elevens behov och kan också vara en del av insats för ökad måluppfyllelse.¹⁹ Personalen har ingen specialpedagogisk utbildning, men en respondent menar att de har en social kompetens som är väl så viktigt bland annat för att motivera eleverna till studier.

Extra undervisning erbjuds också i vissa ämnen under sportlov, påsklov och sommarlov. Dessa insatser utgör inte särskilt stöd och anges inte i åtgärdsprogram.

Uppgifterna nedan visar undervisade lärares svar i Skolinspektionens skolenkät.

¹⁷ KUN2024-12-18 § 125

¹⁸ En elev kan enligt 9 kap. 6 § gymnasieförordningen befrias från undervisning i en eller flera kurser om eleven önskar det och har påtagliga studiesvårigheter som inte kan lösas på annat sätt.

¹⁹ Uppföljning av elevhälsoarbetet 2024 (2025), sid. 5.

Särskilt stöd i enlighet med utredning	Avger positivt svar ²⁰	Index ²¹
Tycker du att skolan ger stöd i enlighet med de behov som utredningar om särskilt stöd visar?	≈62 %	6,1 / 6,8

Skolenkäten för undervisande lärare våren 2024, Skolinspektionen

Drygt tre av fem gymnasielärare i Alingsås kommun menar att skolan "helt och hållet" eller "till stor del" ger elever stöd i enlighet med vad utredningen har visat att de behöver. Andelen är högre än den andel som menar att behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Drygt var femte lärare anger att skolan "till viss del"²² eller "inte alls" ger stöd i enlighet med de behov som utredningen visat finns. Även eleverna i årskurs 2 får besvara Skolinspektionens enkät.²³ Drygt två av tre elever svarar att de "helt och hållet" eller "till stor del" får den hjälp som de behöver från skolan för att klara skolarbetet. Omkring var fjärde elev menar att de "till viss del" får det.

Att så många lärare bedömer att stöd ges "till viss del" eller "inte alls" utifrån elevernas behov kan, enligt intervjuade lärare, bero på att omfattningen på stödet som eleven får är för litet eller att det tar för lång tid från att behov av ytterligare insatser identifierats tills åtgärder vidtas. Flera respondenter refererar till de insatser som *Plattformen* erbjuder och där det vid tiden för granskningen är fullt, vilket betyder att nya elever inte tas emot. Det vilar ett stort ansvar på lärarna att anpassa sin undervisning efter varje elevs behov, men i alla delar har inte lärare den specialpedagogiska kompetens som krävs. Rektorer och representanter för elevhälsan framför att lärarna ibland kan efterfråga insatser utanför klassrummet, medan rektorerna anser att arbetet med extra anpassningar behöver förändras eller intensifieras. Skolchefen påtalar att om en specialpedagog bedömer att en elev behöver en insats på *Plattformen* så erbjuds det. Någon hänvisning till att det är fullt görs inte, enligt skolchefen.

Elever i Alingsås kan söka till samtliga utbildningar inom Göteborgsregionen. Det betyder att elever som har blivit behöriga till gymnasieskolan, men har extraordinära stödbehov kan söka till skolenheter som har en lärmiljö anpassad till dessa elevers stödbehov. Representanter för elevhälsan menar dock att det inte handlar om många elever. Merparten väljer nog närheten till gymnasieskolan framför att gymnasieskolans undervisning ska vara speciellt anpassad till dem.

3.5.1 Bedömning

Vår bedömning är att åtgärder i allt väsentligt genomförs som tillgodoser elevens behov av särskilt stöd och att åtgärderna endast delvis följs upp i enlighet med åtgärdsprogrammet.

²⁰ Anger svaret "helt och hållet" eller "till stor del".

²¹ Medelvärde och indexvärde hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna svarar "helt och hållet" och 0 "inte alls" stämmer, däremellan finns svarsalternativen "till stor del" och "till viss del".

²² 19 %

²³ Svarsfrekvens 86 %

Vi bygger vår bedömning på analys av samtliga åtgärdsprogram. Av uppgifter i intervjuer framgår att elever i behov av särskilt stöd i hög grad får det, men att det kan brista i omfattning och till viss del i form.

Granskningen omfattar åtgärder inom ram för särskilt stöd. Vi ser en risk för att elever som skulle vara i behov av särskilt stöd inte får det då sådana åtgärder inte kan erbjudas i den form eller omfattning som krävs för att det ska betraktas som särskilt stöd.

Vi grundar vår bedömning om utvärdering på analys av samtliga sex åtgärdsprogram; uppföljning saknas i ett ärende, vilket är en brist enligt 3 kap. 9 § SkoL. I ett annat åtgärdsprogram visar sig åtgärderna inte leda till efterfrågat resultat. Åtgärderna som då sätts in bedömer vi inte utgöra särskilt stöd, enligt Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, SKOLFS 2022:334.

3.6 Uppföljning

Huvudmannens senaste dokumenterade systematiska kvalitetsarbete godkändes vid sammanträdet i februari 2025.²⁴ Rapporten avsåg läsåret 2023/2024. Ett av fem specificerade delmål berör stöd: "Varje elev som är i behov av stöd får det stöd den behöver".

I kvalitetsrapporten redovisas måluppfyllelsen per delmål. Under det första delmålet redovisas andel elever, fördelat på kvinnor och män, som har tagit examen inom tre år respektive inom fyra år. Även genomsnittlig betygspoäng redovisas. Måluppfyllelsen kommenteras och analyseras. Måluppfyllelsen 2023/2024 var något sämre än året dessförinnan. Särskilt låg var genomströmningen vid det estetiska programmet. "En bidragande orsak till detta är att flera elever haft långvarig psykisk ohälsa, vilket har påverkat deras närvaro och därmed genomströmning."²⁵ Psykisk ohälsa och högre anmäld frånvaro uppges också vara orsaker till att flickornas genomströmning vid särskilt vid vård- och omsorgsprogrammet samt barn- och fritidsprogrammet har minskat. Även ett nytt nationellt "upplägg" för matematikkurserna uppgavs förklara en lägre genomströmning. "Rektorerna på Alströmergymnasiets nationella program uppmärksammar att elever på de högskoleförberedande programmen i allt högre grad, på grund av dåligt mående eller perioder av sjukskrivning, har behov av åtgärdsprogram som minskar antalet ämnen och därmed studietakten."²⁶

Under det femte delmålet redovisas elevers och lärares svar på frågor om stöd i Skolinspektionens enkät. Lärarnas svar på frågor om särskilt stöd redovisas inte. (Se ovan under rubrikerna *Uttredning* och *Åtgärder*.) Av kvalitetsrapporten framgår också att rektorer har genomfört intervjuer med elever.²⁷ Övergripande redovisas hur stödarbetet har förändrats och nu bedrivs vid Alströmergymnasiet. Det görs ingen redovisning av antal åtgärdsprogram eller i hur hög som vidtagna åtgärder har medfört att åtgärdsprogram har kunnat avslutas. Översiktligt redovisas vilka åtgärder som vidtas och hur åtgärderna förändrats för att bättre möta behoven. Det gäller till exempel att

²⁴ KUN 2025-02-19 § 6

²⁵ Verksamhetsuppföljning gymnasieskolan vid Alströmergymnasiet 2023/2024, sid. 13

²⁶ Verksamhetsuppföljning gymnasieskolan vid Alströmergymnasiet 2023/2024, sid. 14

²⁷ Verksamhetsuppföljning gymnasieskolan vid Alströmergymnasiet 2023/2024, sid. 29

stödstrukturerna riktas mot sektorn och inte mot eleverna allmänt på Alströmergymnasiet samt att förändring av elevhälsans organisation med riktad specialpedagog per sektor.²⁸

Kvalitetsrapporten avslutas med uppföljning av utvecklingsområden 2023–2025. Inget utvecklingsområde berör explicit särskilt stöd, men utvecklingsarbete inom värdegrundsområdet bedöms stärka förtroendefulla relationer. Under läsåret 2024/2025 kommer fokus att riktas mot att öka elevernas närvaro. Av rapporten framgår inte om åtgärder på huvudmannanivå behöver vidtas för att öka elevernas måluppfyllelse.

3.6.1 Bedömning

Vår bedömning är att kultur- och utbildningsnämnden endast delvis följer upp arbetet med särskilt stöd på ett ändamålsenligt sätt.

Vi konstaterar att kultur- och utbildningsnämnden bland annat följer upp elevernas måluppfyllelse och arbetet med stöd, dock inte specifikt särskilt stöd, vilket vi bedömer är en brist. Personalens svar i skolenkäten bör ha legat till grund för en fördjupad uppföljning av utredning då extra anpassningar inte har visat sig räcka och om stöd ges i enlighet med de behov som utredningen visat. Kvalitetsarbetet bedömer vi i allt väsentligt innehåller redovisning av resultat, analys av resultaten och identifiering av åtgärder att vidta.

Vi påtalar vikten av att nämnden i sitt systematiska kvalitetsarbete också säkerställer att åtgärder som kan behöva vidtas på huvudmannanivå identifieras.

²⁸ Verksamhetsuppföljning gymnasieskolan vid Alströmergymnasiet 2023/2024, sid. 29-30

4 Samlad bedömning och rekommendationer

KPMG har av Alingsås kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kultur- och utbildningsnämndens styrning och uppföljning av gymnasieskolan vad gäller förutsättningar för särskilt stöd.

Vår samlade bedömning utifrån granskningens syfte är att kultur- och utbildningsnämnden som huvudman för gymnasieskolan, genom sin styrning och uppföljning endast delvis säkerställer att arbetet med särskilt stöd (beslutsfattande med mera) bedrivs enligt skollagens krav och beslutade interna riktlinjer.

Se inledning samt respektive rapportkapitel för en mer detaljerad beskrivning.

Utifrån resultatet av vår granskning rekommenderar vi kultur- och utbildningsnämnden att:

- säkerställa att det vid varje skolenhet finns tillgång till en elevhälsa som omfattar psykologisk insats som främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande samt finns tillgänglig för samråd under utredning av elevers behov av särskilt stöd. (2 kap. 25 § och 3 kap. 7 § 2 st. SkoL)
- säkerställa att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om det befaras att en elev inte kommer att uppnå betygskriterierna trots att stöd har getts i form av extra anpassningar. (3 kap. 7 § SkoL)
- säkerställa att åtgärdsprogrammen uppfyller författningskraven, dels vad gäller beskrivning av elevers behov, dels att ansvarig för uppföljning och utvärdering anges. (3 kap. 9 § SkoL och Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, SKOLFS 2022:334)
- säkerställa att beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram fattas om utredning om särskilt stöd visat att eleven inte behöver det. (3 kap. 9 § 3 st. SkoL)
- utveckla och dokumentera analys av särskilt stöd utifrån resultat i Skolinspektionens enkät och faktiska utredningar och beslut vid skolenheterna inom ram för huvudmannens systematiska kvalitetsarbete. (4. kap. 3, 5 och 6 §§ SkoL)

Alingsås kommun

Granskning av särskilt stöd inom gymnasieskolan

2025-05-21

Datum som ovan

KPMG AB

Joakim Nertyk

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Erik Söderberg

Certifierad kommunal yrkesrevisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

A Bilagor

Stickprov nummer	Utan anmärkning	Med anmärkning
1		<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av behov blandas med svårigheter och åtgärder. - Ansvarig för utvärdering anges inte.
2		<ul style="list-style-type: none"> - Utredning saknas. - Ansvarig för utvärdering anges inte. - Utvärdering är genomförd. Åtgärderna har inte lett till önskat resultat. Nya åtgärder motsvarar inte särskilt stöd.
3		<ul style="list-style-type: none"> - Utredning saknas. - Under rubriken <i>Behov av särskilt stöd</i> anges åtgärd. - Ansvarig för utvärdering anges inte.
4		<ul style="list-style-type: none"> - I någon mån anges också åtgärd under rubriken <i>Behov av särskilt stöd</i> anges åtgärd. - Ansvarig för utvärdering anges inte.
5		<ul style="list-style-type: none"> - Ansvarig för utvärdering anges inte.
6		<ul style="list-style-type: none"> - Beskrivning av behov blandas med svårigheter och åtgärder. - Ansvarig för utvärdering anges inte. - Utvärdering saknas